

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA URSU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 3817/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

27/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Ursu c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 6 noiembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 3817/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către dl Mihai Ursu („reclamantul”), la 30 decembrie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Constantinov, care a acționat în numele organizației „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

2. Reclamantul a pretins, în special, că detenția sa a fost ilegală și a susținut că a avut loc o violare a articolului 5 §§ 1 și 3 al Convenției.

3. La 27 martie 2006, Președintele Secțiunii a Patra a Curții a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul, dl Mihai Ursu, este un cetățean al Republicii Moldova, care s-a născut în anul 1970 și locuiește în Pereșecina.

6. La 31 martie 2004, reclamantul a fost reținut, fiind bănuț cĂ în anul 1993 l-a omorât pe dl I.O., al cărui mamă a devenit în anul 2001 președinte al Parlamentului.

7. Între 2 aprilie și 3 august 2004, el s-a aflat în arest preventiv în temeiul mandatelor de arestare emise lunar de către Judecătoria Buiucani. Mandatele de arestare stabileau ca temeiuri pentru arestarea sa faptul cĂ el era bănuț de săvârșirea unei infracțiuni grave pentru care legea prevede o pedeapsă privativă de libertate pe un termen mai mare de doi ani; mai mult, izolarea bănuțului de societate era considerată necesară, deoarece el putea să se ascundă și să împiedice urmărirea penală prin influențarea martorilor.

8. În recursurile lui împotriva mandatelor de arestare, reclamantul a susținut, *inter alia*, cĂ arestarea sa preventivă nu era necesară, deoarece nu existau motive obiective pentru ca el să fie bănuț, cĂ în timpul detenției sale nu au fost efectuate măsuri de urmărire penală și cĂ el suferea de epilepsie și avea nevoie de tratament medical specializat.

9. Toate recursurile sale au fost respinse pe motiv cĂ circumstanțele care autorizau arestarea sa nu s-au schimbat. La 6 iulie 2004, Curtea de Apel Chișinău a redus durata mandatului său de arestare de la treizeci de zile la douăzeci de zile pe motiv cĂ „pe parcursul lunii precedente nu au fost efectuate măsuri de urmărire penală ... bănuțului nu are antecedente penale, el are o familie și copii minori, o casă, un loc de muncă și probleme grave de sănătate.”

10. La 3 august 2004, procuratura a trimis dosarul reclamantului în instanța de judecată competentă. După acea dată, reclamantul a continuat să fie deținut fără niciun mandat de arestare.

11. La 21 decembrie 2004, o cerere *habeas corpus* depusă de reclamant a fost respinsă, iar el a continuat să fie deținut în arest preventiv până la 6 iulie 2006, când el a fost condamnat la doisprezece ani de închisoare.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

12. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârile Curții pronunțate în cauzele *Șarban v. Moldova* (nr. 3456/05, § 51, 4 octombrie 2005) și *Holomiov v. Moldova* (nr. 30649/05, §§ 85 și 87, 7 noiembrie 2006).

ÎN DREPT

13. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, cĂ arestarea sa preventivă, între 2 aprilie și 3 august 2004, nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente”. Partea relevantă a articolului 5 § 3 este următoarea:

„Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

14. Reclamantul a mai pretins, în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției, că detenția sa preventivă după 3 august 2004, când mandatul de arestare a expirat, a fost ilegală, deoarece ea nu a avut nicio bază în conformitate cu legislația națională. Partea relevantă a articolului 5 § 1 este următoarea:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

... (c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia; ... ”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

15. Curtea consideră că pretențiile reclamantului ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul cererii.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

16. Reclamantul a declarat că motivele pe care s-au bazat instanțele judecătorești naționale la arestarea sa au fost generale și formale și că, prin urmare, nu puteau fi considerate ca fiind relevante și suficiente în sensul articolului 5 § 3 al Convenției.

17. Guvernul a declarat că arestarea reclamantului a fost necesară, deoarece el era bănușit de săvârșirea unei infracțiuni grave și, dacă ar fi fost eliberat, el ar fi putut să se ascundă, să împiedice urmărirea penală, să influențeze martorii, să distrugă probe sau să săvârșască o altă infracțiune.

18. Articolul 5 al Convenției, ca și articolele 2, 3 și 4, face parte din prima categorie de drepturi fundamentale, care protejează securitatea fizică a persoanei (a se vedea, spre exemplu, legătura acestuia cu articolele 2 și 3 în cazurile de dispariție a persoanelor în *Kurt v. Turkey*, hotărâre din 25 mai 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-III, § 123) și, prin urmare, importanța lui este supremă. Scopul de bază al acestuia este de a preveni lipsirea arbitrară și nejustificată de libertate (a se vedea, spre exemplu, *Lukanov v. Bulgaria*, hotărâre din 20 martie 1997, *Reports* 1997-II, § 41; *Assanidze v. Georgia* [GC], nr. 71503/01, § 171, ECHR 2004-II, § 46;

Ilașcu and Others v. Moldova and Russia [GC], nr. 48787/99, § 461, ECHR 2004-VII).

19. Prezumția este în favoarea eliberării. După cum a fost stabilit în cauza *Neumeister v. Austria* (hotărâre din 27 iunie 1968, Seria A nr. 8, p. 37, § 4), a doua parte a articolului 5 § 3 nu oferă instanțelor judiciare dreptul de a alege între a aduce învinuitul în fața instanței într-un termen rezonabil sau a-l elibera în cursul procedurii. Până la condamnare, el trebuie prezumat nevinovat și scopul acestei prevederi este, în esență, de a cere eliberarea lui provizorie odată ce detenția sa continuă încetează să mai fie rezonabilă (a se vedea *McKay v. the United Kingdom* [GC], nr. 543/03, § 41, ECHR 2006-...).

20. Persistența unei bănuieli rezonabile că persoana arestată a comis o infracțiune este o condiție *sine qua non* pentru legalitatea detenției continue, dar, după o anumită perioadă de timp, acest lucru nu mai este suficient. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să stabilească dacă celelalte temeuri invocate de autoritățile judiciare continuă să justifice lipsirea de libertate. Atunci când aceste temeuri sunt „relevante” și „suficiente”, Curtea trebuie, de asemenea, să se asigure că autoritățile naționale competente au dat dovadă de „o diligență deosebită” pe parcursul procedurilor (a se vedea *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, §§ 152 și 153, ECHR 2000-IV).

21. O persoană învinuită de săvârșirea unei infracțiuni trebuie să fie întotdeauna eliberată în cursul procedurii, cu excepția cazului când statul poate dovedi că există motive „relevante și suficiente” care să justifice detenția continuă (a se vedea *Yağcı and Sargin v. Turkey*, hotărâre din 8 iunie 1995, Seria A nr. 319-A, § 52).

22. Articolul 5 § 3 al Convenției nu poate fi interpretat ca autorizând aplicarea necondiționată a detenției preventive, care să dureze nu mai mult de o anumită perioadă. Justificarea pentru orice perioadă de detenție, indiferent de cât e de scurtă, trebuie să fie demonstrată în mod convingător de către autorități (a se vedea *Belchev v. Bulgaria*, nr. 39270/98, § 82, 8 aprilie 2004).

23. Curtea reamintește că ea a constatat o violare a articolului 5 § 3 pe motiv de lipsă a motivelor relevante și suficiente pentru detenție în cauzele *Șarban și Becciev v. Moldova* (nr. 3456/05, § 103, 4 octombrie 2005 și nr. 9190/03, § 64, 4 octombrie 2005). Curtea notează că, la fel ca și în *Șarban și Becciev*, cele mai multe motive pe care s-au bazat instanțele judecătorești naționale în încheierile lor privind arestarea preventivă a reclamantului și prelungirea arestării preventive a acestuia au fost formale și s-au limitat la parafrizarea motivelor pentru arestarea preventivă, prevăzute de Codul de procedură penală, fără a explica cum se aplică ele în cazul reclamantului.

24. În astfel de circumstanțe, Curtea nu consideră că această cauză poate fi distinsă de cauzele *Șarban și Becciev* în ceea ce privește relevanța și suficiența motivelor pentru arestare. Acest lucru este mai cu seamă așa,

deoarece reclamantul a fost deținut timp de mai mult de doi ani după trimiterea cauzei în instanță spre judecare, chiar dacă nu au fost prezentate motive noi pentru necesitatea continuă a unei astfel de detenții. Mai mult, Curtea este frapată de faptul că, la 6 iulie 2004, deși a adus motive care, în mod normal, erau în favoarea eliberării reclamantului din detenție (a se vedea paragraful 9 de mai sus), totuși, Curtea de Apel a decis să prelungească arestarea reclamantului chiar dacă a redus perioada acesteia de la treizeci la douăzeci de zile.

25. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției în această privință.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

26. Reclamantul a susținut că, după 3 august 2004, el a fost deținut ilegal, deoarece pentru acea perioadă nu a fost emis de către judecător niciun mandat de arestare. El a făcut referire la articolul 25 al Constituției, conform căruia persoanele pot fi arestate doar în temeiul unui mandat emis de judecător pentru o durată de cel mult 30 de zile, și a declarat că situația din această cauză este similară celei din cauzele *Baranowski v. Poland* (nr. 28358/95, ECHR 2000-III) și *Boicenco v. Moldova* (nr. 41088/05, 11 iulie 2006). El a susținut că detenția sa între 3 august 2004 și 21 decembrie 2004, atunci când o instanță de judecată a examinat și a respins o cerere *habeas corpus* depusă de către el, a fost contrară articolului 5 § 1.

27. Guvernul a declarat că, după trimiterea, la 3 august 2004, a dosarului reclamantului în instanță spre judecare, ținea de competența instanței care judeca cauza să examineze orice cereri cu privire la arestarea preventivă a reclamantului, a cărui detenție s-a bazat pe prevederi clare ale legislației, și anume pe articolul 79 al vechiului Cod de procedură penală și articolele 186 alin. 2 și 8, 329 alin. 1, 351 alin. 7 și 345 alin. 1 și 4 ale noului Cod de procedură penală. Acest lucru și faptul că arestarea reclamantului a fost dispusă de un judecător de instrucție, și nu de către un procuror distinge această cauză de cauza *Baranowski*.

28. Curtea reamintește că ea a constatat o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în această privință în hotărârea *Baranowski v. Poland* (citată mai sus, § 58); a se vedea, de asemenea, *Boicenco* (citată mai sus, § 154) și *Holomiov* (citată mai sus, § 130). Examinând materialele prezentate ei, Curtea consideră că dosarul nu conține niciun element care i-ar permite să ajungă în această cauză la o concluzie diferită.

29. Curtea constată, din motivele aduse în cauzele citate mai sus, că detenția reclamantului după 3 august 2004, când cauza sa a fost trimisă în instanță spre judecare, nu s-a bazat pe vreo prevedere legală.

30. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

31. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

32. Reclamantul a pretins 4,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 420 cu titlu de prejudiciu material suferit ca urmare a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție. El a declarat că a suferit frustrare, neajutorare, neliniște, confuzie, stres și un sentiment de injustiție. Mai mult, între lunile august și decembrie 2004, el ar fi putut lucra și câștiga cel puțin EUR 420.

33. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant și a susținut că nu existau probe că el a suferit vreun prejudiciu. El a notat faptul că reclamantul nu era angajat. El a cerut Curții să respingă pretenția reclamantului.

34. Având în vedere violările constatate mai sus și gravitatea acestora, Curtea consideră că acordarea compensației cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând evaluarea sa, în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 4,000 cu titlu de prejudiciu moral. În ceea ce privește prejudiciul material, Curtea consideră că acesta este speculativ și, prin urmare, respinge pretenția.

B. Costuri și cheltuieli

35. Reclamantul a mai pretins EUR 1,425 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată a orelor lucrate, indicând timpul dedicat de către avocatul său asupra cauzei și o listă detaliată a altor cheltuieli angajate în legătură cu examinarea cauzei. De asemenea, el a prezentat o copie a unui contract încheiat între el și avocatul său.

36. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă cu titlu de reprezentare și a contestat, *inter alia*, numărul orelor lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a susținut că pretențiile erau excesive dată fiind situația economică din Republica Moldova.

37. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor sale doar dacă a fost dovedit faptul că acestea au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime. În această cauză, având în vedere informația de care dispune și criteriile de mai sus, Curtea consideră rezonabil de a acorda reclamantului suma de EUR 1,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

38. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în ceea ce privește detenția reclamantului în lipsa unui temei legal în perioada după 3 august 2004;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 4,000 (patru mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,000 (o mie euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 27 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte